PROBLEMELE ECOLOGICE ALE URBOECOSISTEMULUI CHIȘINĂU ȘI SOLUȚIONAREA LOR

Tatiana DUDNICENCO

CZU: 504.03:711 ***dudnicenco@yahoo.com***

Sistemul ecourban Chișinău este amplasat în partea centrală a Republicii Moldova. Structura teritorială a municipalității include direct orașul Chișinău ca atare, precum și 34 de regiuni, dintre care 6 orașe și 28 de sate și comune. În prezent, se consideră estimativ că Chișinăul găzduiește peste 678.000 de locuitori.

Scopul lucrării a constat în evidențierea problemelor ecologice ale urboeco-sistemului Chișinău și propunerea unor soluții de ameliorare a acestora. Pe teritoriul municipiului Chișinău, pe parcursul anului 2020 au activat 1005 întreprinderi cu impact asupra aerului atmosferic, dintre care: în sectorul Buiucani – 162; în sectorul Centru – 141; în sectorul Râșcani – 220; în sectorul Ciocana – 242; în sectorul Botanica – 240. Cele 1005 întreprinderi dispun de 15.497 surse fixe de emisie a noxelor în bazinul aerian, dintre care 5.429 sunt orientate, inclusiv 628 sunt dotate cu instalații de captare și neutralizare a poluanților. Cantitatea totală de poluanți emiși în atmosferă în municipiul Chișinău constituie 91.643,97 t, inclusiv de la transportul auto – 87.310,13 t (95,27%). Emisiile întreprinderilor industriale constituie 4,73%. Așadar, poluatorul principal al spațiului aerian al municipiului este transportul auto.

În municipiul Chișinău sunt înregistrate 361 de fântâni arteziene, dintre care sunt exploatate – 142 de sonde, iar neexploatate 219 unități. În rezervă sunt înregistrate 174 de sonde. Din sondele exploatate apa se utilizează în următoarele scopuri: necesități menajere – 40 sonde; necesități potabile – 82 sonde; curativă – 4 sonde; necesități agricole – 4 sonde; cu menire industrială – 12 sonde. Dintre cele 219 neexploatate – 174 în rezervă, 33 – conservate, 2 – în construcție și 10 – tamponate. Autorizații emise în total au fost în număr de 123. Pe teritoriul mun. Chișinău sunt 3.395 fântâni de mină, dintre care amenajate 3214 fântâni și 75 de izvoare, dintre acestea amenajate 65. Pe teritoriul respectiv în anul 2020 au fost înregistrate 54 de bazine acvatice, dintre care 50 de iazuri, 2 lacuri și 2 helești, care ocupă o suprafață totală de 1.030,63 ha. De menționat că majoritatea acestor bazine acvatice au fost construite în perioada sovietică, din care motive doar 5 bazine dispun de proiect de construcție cu aviz al Expertizei Ecologice de Stat.

Râul Bâc traversează municipiul Chișinău pe o distanță de 18 km. Lungimea totală a râurilor, care curg pe teritoriul mun. Chișinău constituie circa 92,9 km. Poluarea apelor de suprafață și a celor subterane este cauzată, în cele mai multe cazuri, de sectorul gospodăriei comunale (stațiile de epurare, apele uzate, deversările apelor neepurate din sistemul comunal, managementul neadecvat al deșeurilor menajere solide în toate localitățile).

Teritoriul ocupat cu vegetație forestieră a mun. Chișinău constituie 7.537,41 ha, dintre care: 3 500,11 ha sunt ocupate cu spații verzi; 9 753,63 ha sunt ocupate cu păduri masive; 283,67 ha fâșii forestiere de protecție. În raza mun. Chișinău sunt amplasate 23 de parcuri cu plantații forestiere, dintre care: 19 parcuri sunt amplasate în orașul Chișinău, 1 parc silvic în orășelul Vadul lui Vodă, 1 parc în orășelul Vatra, 2 parcuri în orășelul Codru.

În municipiul Chișinău există 4 obiecte naturale protejate de stat: Grădina Zoologică – 24,27 ha; Grădina Dendrologică – 83 ha; Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală – 0,075 ha; Parcul de cultură și odihnă „Valea Morilor” – 113,9 ha; arbori seculari – 63 de unități.

Pe parcursul anilor 2019-2021, a fost studiată acțiunea factorilor antropici pe teritoriul care se află în cadrul pădurii Durlești. Teritoriul respectiv este cuprins între șoseaua Poltava și sectorul Buiucani având o suprafață de aproximativ 10 ha. Se întâlnesc adesea locuri de recreație frumos amenajate, printre care se întâlnesc și locuri degradate, defrișări. Se întâlnesc și zone poluate cu deșeuri de polietilenă, hârtii, sticle, care au apărut din cauza neglijenței oamenilor. Un rol important în aprecierea stării ecologice a pădurii și acțiunii factorilor antropogeni asupra acesteia îi revine determinării componenței floristice a vegetației. Pe teritoriul pădurii Durlești vegetează 157 de specii de plante, care se referă la 48 de familii. Numărul mare de familii ce includ o singură specie – 21, ce constituie 44% din numărul total al familiilor, ne indică despre gradul înalt de degradare a biotopului cercetat. Cantitatea mare a xeromezofitelor ne indică că pe teritoriul cercetat s-a format un mediu relativ uscat pentru o comunitate silvică, probabil, rezultat în urma acțiunii directe și indirecte a factorilor antropici. Ponderea cea mai mare a hemicriptofitelor este tipică pentru flora erbacee forestieră. Cantitatea destul de ridicată a speciilor cu ciclul vital scurt – anuale și bienale, este un indicator al impactului factorilor ecologici nefavorabili, inclusiv acțiunea negativă a activității umane.

Problema gestionării deșeurilor menajere este una primordială pentru Republica Moldova, inclusiv pentru mun. Chișinău. În municipiul Chișinău sunt exploatate 9 gunoiști pentru depozitarea deșeurilor menajere solide (com. Băcioi, com. Ciorescu, com. Grătiești, com. Stăuceni, or. Sângera, s. Trușeni, s. Colonița, s. Condrița, s. Ghidighici). Depozitele nominalizate au fost construite (amenajate) din sursele proprii ale autorităților publice locale, fără proiecte de execuție avizate de către Expertiza Ecologică de Stat. Începând cu luna iulie a anului 2017, deșeurile menajere sunt evacuate și stocate în locația autorizată din com. Țânțăreni, raionul Anenii-Noi. În luna mai 2017, municipalitatea a început un proiect pilot de sortare a deșeurilor la fabrica de sortare din oraș a “ABS” SRL situată în direcția satului Colonița. În jur de 100 de autospeciale pline cu gunoi ajung zilnic aici. Înainte de a fi descărcate, ele sunt cântărite. Așa se face că zilnic sunt procesate aproape 100 de tone de deșeuri, ceea ce ca volum înseamnă 600 de metri cubi de resturi. În timp, primăria speră să aducă aici tot gunoiul din oraș, pentru ca la groapa de depozitare să ajungă cât mai puțin. 70%

din gunoiul ajuns acolo se reciclează și doar mai puțin de o treime din toată cantitatea procesată se aruncă. Autoritățile nu achită nimic, iar compania își scoate investiția din vânzarea obiectelor reciclate. Apoi deșeurile ce nu pot fi reciclate se încarcă în autocamioane de tonaj mare și se transportă la distanța de circa 40 km de la capitală, pe poligonul situat între localitățile Ţânţăreni și Crețoaia, raionul Anenii Noi.

De asemenea, trebuie de menționat că pe parcursul anului 2020 au fost depistate și lichidate circa 191 de gunoiști și microgunoiști formate spontan în sectorul particular, adiacent construcțiilor conservate, blocurilor locative, platourilor de acumulare a deșeurilor pe o suprafață totală de circa 12,83 ha.

În calitate de recomandări pentru îmbunătățirea situației ecologice existente în urboecosistemul Chișinău, ar servi:

1. Valorificarea eficientă a resurselor într-o concepție unitară: satisfacerea cerințelor, păstrarea echilibrului ecologic, prioritatea factorilor sociali și de protecție a mediului.
2. Construcția și amenajarea poligoanelor de utilizare a deșeurilor menajere solide, lichidarea gunoiștelor neautorizate.
3. Îndeplinirea lucrărilor silvotehnice de protecție a solurilor prin crearea plantațiilor forestiere masive în râpi, vâlcele și alunicări de teren.
4. Implementarea tehnologiilor performante în procesele tehnologice la agenții economici poluatori ai aerului atmosferic.
5. Utilizarea în măsură largă a transportului electric urban, proiectarea și construcția traseului de centură pentru mun. Chișinău.
6. Întreprinderea măsurilor de protecție a spațiilor verzi împotriva bolilor și dăunătorilor, care în ultimul timp se depistează tot mai frecvent în arboret de către autoritățile administrației publice locale.
7. Realizarea managementului urboecosistemului Chișinău în cooperare cu autoritățile ce dețin atribuții în domeniul amenajării teritoriului, protecției mediului, agriculturii, silviculturii, cu autoritățile locale, agenții economici, ONG-urile locale ș.a.